

Smlouva o tichém společenství

© 2005 – 2007 Michal Černý, Ph.D.
www.michalcerny.eu | www.michalcerny.net

Smlouva o tichém společenství

- Absolutní obchodní závazkový vztah (srv. § 261/4), právní úprava obsažena jen v ObZ (§ 673 – 681)
- *tichý společník se zavazuje poskytnout podnikateli určitý vklad a podílet se jím na jeho podnikání a podnikatel se zavazuje k placení části čistého zisku po odečtení povinného přídeľu do rezervního fondu, je-li podnikatel povinen tento fond vytvořit, vyplývající z podílu tichého společníka na výsledku podnikání. Ve smlouvě o tichém společenství musí být dohodnutý rozsah účasti tichého společníka na zisku a ztrátě stejný.*
- Smlouva vyžaduje písemnou formu

„Tichá společnost“ ???

- **Uzavřením STS nevzniká právnická osoba**, avšak veřejnost tento vztah takto často vnímá
- historicky byl tento vztah nazýván nesprávně „tichá společnost“ přímo v zákonech – srov. Čl. 250 a násl. Z 1/1863 Ř.z., § 106u HZ – Z 109/1964 Sb. ve znění Z 103/1990 Sb.

Podstatné náležitosti STS

- Určení stran, jedna musí být podnikatelem (= hlavní společník) ve smyslu § 2 ObZ
- Určitý vklad
- Jeho poskytnutí do podnikání
- Závazek vyplatit podíl na výsledku podnikání odpovídající
- Stejný rozsah podílu na zisku i na ztrátě (podíl na podnikatelském riziku)
- Smlouva vyžaduje písemnou formu k platnosti

Podobné smluvní typy ...

- Tiché společenství – riziko
- Smlouva o sdružení – společný výkon činnosti,
- Smlouva o úvěru – určitá peněžitá částka
- *V islámských zemích jsou úvěry dohodovány podobně jako tiché společenství (podle našeho práva), neboť islám zakazuje půjčování peněz za úrok, nezakazuje ovšem společný výkon činnosti*

Vklad - § 674

- Určitá peněžní částka (peněžitý vklad), určitá věc, právo nebo jiná majetková hodnota využitelná při podnikání.
- Poskytnutí služeb není zakázáno (na rozdíl od vkladu do kapitálu obchodní společnosti).
- *NS 22 Cdo 522/2002: 1. Tichý společník poskytuje předmět vkladu podnikateli k užívání; z toho vyplývá, že mu může jako vklad poskytnout jen takovou věc, kterou je oprávněn přenechat k užívání jinému. Věc, kterou tichý společník užívá na základě výpůjčky, může přenechat podnikateli k užívání jen v případě, že se s půjčitelem dohodl, že může přenechat věc k užívání jinému (§ 661 odst. 2 obč. zák.).*
- 2. Smlouva, jejímž obsahem je přenechání nemovitosti k dočasnému a bezúplatnému užívání, je smlouvou o výpůjčce.

... Vklad - § 674

- *Ts je povinen předmět vkladu předat podnikateli nebo umožnit mu jeho využití při podnikání v době smlouvené, jinak bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy.*

Vlastnické právo k vkladu § 647

- **Movitá věc** – přechod vlastnictví, ledaže smlouva stanoví jinak,
- **Nemovitá věc** – právo k užívání nemovitosti po celou dobu trvání smlouvy (bez dalších úplat, úplatou je zde možný podíl na zisku)
- **Právo** – oprávnění k využití práva po celou dobu trvání smlouvy

Podíl na zisku / ztrátě

- **Podíl musí být dohodnut ve smlouvě, ObZ postrádá subsidiární ustanovení**
- **Musí být stejný podíl na zisku i na ztrátě, jinak je smlouva neplatná**
- Historicky: HBG – čl. 254: „Není-li ničeho ujednáno stran výše, jakou se účastní tichý společník zisku a ztráty, ustanoví se výše tato soudcovským uvážením, podle potřeby za přivzetí znalců.“
- HZ (1990): § 106u/1: „O tichou společnost jde, jestliže se někdo majetkovým vkladem zúčastňuje podnikatelské činnosti jiné osoby (podnikatele) za podíl na zisku i ztrátě, určený smlouvou.“

... Podíl na zisku / ztrátě

- V ObZ je upravena pouze splatnost, určující faktor pro výpočet (roční účetní závěrka),
- Přijatý podíl na zisku není Ts povinen vracet (nejedná se o bezdůvodné obohacení!)
- Záloha není zákonem upravena (strany mohou ve smlouvě sjednat)

Podíl na ztrátě

- O podíl na ztrátě se snižuje vklad tichého společníka, v dalších letech se podílem na zisku napřed vklad doplňuje (do původní hodnoty), teprve nadbytek se vyplácí tichému společníku
- Ts není povinen svůj vklad jinak doplňovat
- Pokud podíl Ts dosáhne do plné výše jeho vkladu, dochází k zániku smlouvy (tzv. vyčerpání vkladu)
- Pozn.: Tato ustanovení jsou dispozitivní

Práva a povinnosti ze smlouvy

- Vklad zásadně do celého podnikání, event. určení (účel vkladu) je možné ve smlouvě dohodnout – porušení však zůstane jen porušením smlouvy,
- Práva a povinnosti vznikají vůči třetím osobám jen podnikateli, ledaže zákon stanoví jinak

Ručení Ts za závazky podnikatele - § 678/2

- Ts ručí, pokud prohlásí třetí osobě, se kterou jedná podnikatel o uzavření smlouvy, že podnikají společně (speciální, selektivní ručení),
- TS ručí za závazky podnikatele, pokud je jeho jméno obsaženo v obchodní firmě podnikatele – ObZ zde nerozlišuje titul užívání, generální ručení vzniká ze zákona na základě objektivní skutečnosti
- Pozn.: Není dotčeno právo tichého společníka na ochranu svého jména (podle ObZ), ale jinak nemá možnost volbu (změnu) firmy ovlivnit

Zánik smlouvy

- uplynutím doby, na kterou byla uzavřena,
- výpovědí, nebyla-li smlouva uzavřena na dobu určitou,
- dosáhne-li podíl tichého společníka na ztrátě výše jeho vkladu,
- ukončením podnikání, na něž se smlouva vztahuje,
- prohlášením konkursu na majetek podnikatele nebo zamítnutím návrhu na prohlášení tohoto konkursu pro nedostatek majetku,
- prohlášením konkursu na majetek tichého společníka; ustanovení § 148 odst. 3 se použije přiměřeně.
- Pozn.: § 679/1 je kogentní, není možné dohodnout výpověď smlouvy na dobu určitou

Smlouva na doživotí

- ObZ výslovně neřeší
- HBG obsahoval úpravu v čl. 261: „Smlouvu učiněnou na doživotí jest pokládati za smlouvu učiněnou na neurčitou dobu.“

Výpovědní doba

- Přednost má výpovědní doba sjednaná ve smlouvě, jinak platí
- *Nestanoví-li smlouva jinou výpovědní lhůtu, lze smlouvu vypovědět nejpozději šest měsíců před koncem kalendářního roku.*
- Možné různé interpretace: - 1) Výpověď smlouvy ke konci roku, 2) Výpovědní doba není určena, pro délku pak platí úprava dle OZ, 3) Vypovědět je možno jen v 1. pololetí ...

Další způsoby zániku

- § 679a - *Před uplynutím doby stanovené pro trvání tichého společenství je možno domáhat se u soudu zrušení závazků z této smlouvy, jsou-li pro to důležité důvody. To platí i pro smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou.*
- Obdobně ust. obsahoval i HGB z roku 1863 (čl. 262)
- Není vyloučena ani možnost odstoupit od smlouvy podle obecných ustanovení (prodlení s plněním závazku).

Vrácení vkladu

- Zákonná povinnost, vklad se vrací snížený nebo zvýšený o podíl na výsledku podnikání
- Určité věci (jako vklad) – vrací se tytéž věci
- Generické věci – vrací se obdobné
- Právo – přestane jej využívat,

Postavení tichého společníka

- *Pokud z ustanovení § 673 až 680 nevyplývá něco jiného, má tichý společník ohledně svého vkladu právní postavení, jaké má věřitel ohledně své pohledávky, není však oprávněn požadovat vrácení svého vkladu před zánikem smlouvy.*
